

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในอดีตเป็นแหล่งทำการเกษตรปลูกข้าวเป็นอาชีพหลักมา นับเป็นเวลาเกือบ 500 ปี จนกระทั่งปีพ.ศ.2530 รัฐบาลได้ประกาศให้พื้นที่ของอำเภอบางปะอิน อำเภอบางบาล อำเภอบางซ้าย อำเภอบางบาล อำเภอบางบาล เป็นแหล่งอุตสาหกรรมเป็นผลให้วิถีชีวิตของคนอยุธยา เปลี่ยนแปลงจากการเกษตรกรรมสู่ภาคอุตสาหกรรม ทั้งนี้เป็นผลกระทบจากอุตสาหกรรมถลุงเหล็ก ชวนาทำนาไม่ได้ผล บางคนได้ขายที่นาและเปลี่ยนอาชีพไปขายแรงงานในโรงงานแทน ทำให้ พื้นที่ซึ่งเคยเป็นที่ทำนาในอดีตถูกขายเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดินจากที่นาไปเป็นที่ตั้งของโรงงาน อุตสาหกรรมและพื้นที่สำหรับอยู่อาศัยและศูนย์ธุรกิจ จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นด้านนโยบาย การพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลในสมัยก่อนปีพ.ศ. 2530 อุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในจังหวัด พระนครศรีอยุธยาสมัยแรก ได้แก่ โรงสีข้าว โรงงานกระดาษบางปะอิน โรงงานสุรา โรงงานสกัด น้ำมันงา โรงงานผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว และ โรงงานผลิตอิฐ หลังปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมาหลังการ ประกาศเขตอุตสาหกรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่งผลให้พื้นที่และโรงงานอุตสาหกรรม ขยายตัวอย่างรวดเร็วเนื่องจากความสะดวกในด้านการคมนาคม และมีที่ตั้งของโรงงานไม่ไกลจาก กรุงเทพฯ ประกอบกับรัฐบาลได้ส่งเสริมการลงทุนโดยการประกาศยกเลิกพื้นที่สีเขียวที่เคยสงวน ไว้สำหรับการเกษตรกรรมแล้วกำหนดให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเขตส่งเสริมการลงทุนเขต 2 จึงทำให้พื้นที่เพื่อการเกษตรกรรมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ชุกชุมกลายเป็นพื้นที่ อุตสาหกรรมและได้มีอุตสาหกรรมใหม่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ยังมีทั้งอุตสาหกรรมบริการ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีพื้นที่เพื่อการอุตสาหกรรมประมาณ 60.65 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 2.37 ของพื้นที่จังหวัดซึ่งประกอบด้วยนิคมอุตสาหกรรมโดยการนิคมอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทยกับภาคเอกชนได้จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 6 แห่ง

1. นิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน (บริษัท ที่ดินบางปะอินจำกัด) มีพื้นที่โครงการ 2,000 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลคลองจิก และตำบลบางกระสั้น อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนประชากรตามสถิติ อำเภอบางปะอิน เท่ากับ 34,083 คน

2. นิคมอุตสาหกรรมไฮเทค (บริษัท ไทยอินดัสเตรียล เอสเตท จำกัด) มีพื้นที่โครงการ 2,150 ไร่ ตั้งอยู่ที่ กิโลเมตรที่ 59-60 ถนนสายเอเชีย-นครสวรรค์ ตำบลบ้านเลน และตำบลบ้านหว่า

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา²

อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวนประชากรตามสถิติ อำเภอบางปะอิน เท่ากับ 34,083 คน

3. นิคมอุตสาหกรรม สหรัตนนคร (บริษัท สหรัตนนคร จำกัด) มีพื้นที่โครงการ 2,050 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลบางพระครู อำเภอนครหลวง และอำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนประชากรตามสถิติ อำเภอนครหลวง เท่ากับ 19,096 คน

4. สวนอุตสาหกรรมโรจนะ (บริษัท สวนอุตสาหกรรมโรจนะจำกัด)มีพื้นที่โครงการ 3,175 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลคานหาม อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนประชากรตามสถิติ อำเภออุทัย เท่ากับ 32,259 คน

5. เขตประกอบการอุตสาหกรรม “แฟคตอรีแลนด์วังน้อย” (บริษัท วังจุกพาเรียลเอสเตท 7 จำกัด) มีพื้นที่โครงการ 130-137 ไร่ ตั้งอยู่ที่ตำบลวังจุก และตำบลชะแมบ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนประชากรตามสถิติ อำเภอวังน้อย เท่ากับ 40,024 คน

6. กลุ่มอุตสาหกรรมบ้านแพน อำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนประชากรตามสถิติ อำเภอเสนา เท่ากับ 40,146 คน

ในช่วงระยะตั้งแต่ พ.ศ. 2535-2539 ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาภาคกลางตอนบน โดยมีพื้นที่ด้านเหนือของจังหวัด คืออำเภอท่าเรือ และพื้นที่ด้านใต้ของจังหวัดคืออำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภออุทัย อำเภอวังน้อย และอำเภอบางปะอิน เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคกลางตอนบน และพัฒนาเชื่อมโยงกับภาคมหานครส่วนในแผนปัจจุบันนั้น ได้มีแนวกำหนดแนวทางการพัฒนาอยุธยาเน้นการส่งเสริมภาคการเกษตรกรรมโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติพัฒนาเพื่อเป็นศูนย์กลางธุรกิจและฐานอุตสาหกรรมใหม่ร่วมพัฒนาให้เป็ศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับนานาชาติต่อไปและด้วยเหตุที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความเหมาะสมได้เปรียบทั้งในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและทำเลที่ตั้งซึ่งเป็นชุมทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญทางรถยนต์รถไฟทางน้ำและอยู่ใกล้สนามบินสากลกรุงเทพฯ นอกจากนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาทางเศรษฐกิจมาระยะหนึ่งแล้วรัฐบาลยังมีโครงการลงทุนที่สำคัญอื่น ๆ อีกเช่น โครงการท่อส่งน้ำมันของบริษัทการบินไทยจากบางจาก ดอนเมืองบางปะอินโดยให้อำเภอบางปะอินเป็นที่ตั้งคลังน้ำมันไปยังภาคเหนือภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบริเวณรอบนอกของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการจราจรติดขัดในกรุงเทพฯ โครงการไฟฟ้าพลังความร้อนที่อำเภอวังน้อยของกาไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเพื่อสนองความต้องการของโรงงานอุตสาหกรรมและหน่วยธุรกิจต่าง ๆ ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ฯลฯ

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา³

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมในการอยู่อาศัยของประชาชนบริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม บริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของประชาชนบริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
5. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมในการอยู่อาศัย
6. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับปัจจัยแวดล้อม ในการอยู่อาศัย
7. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม กับความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของประชาชนบริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

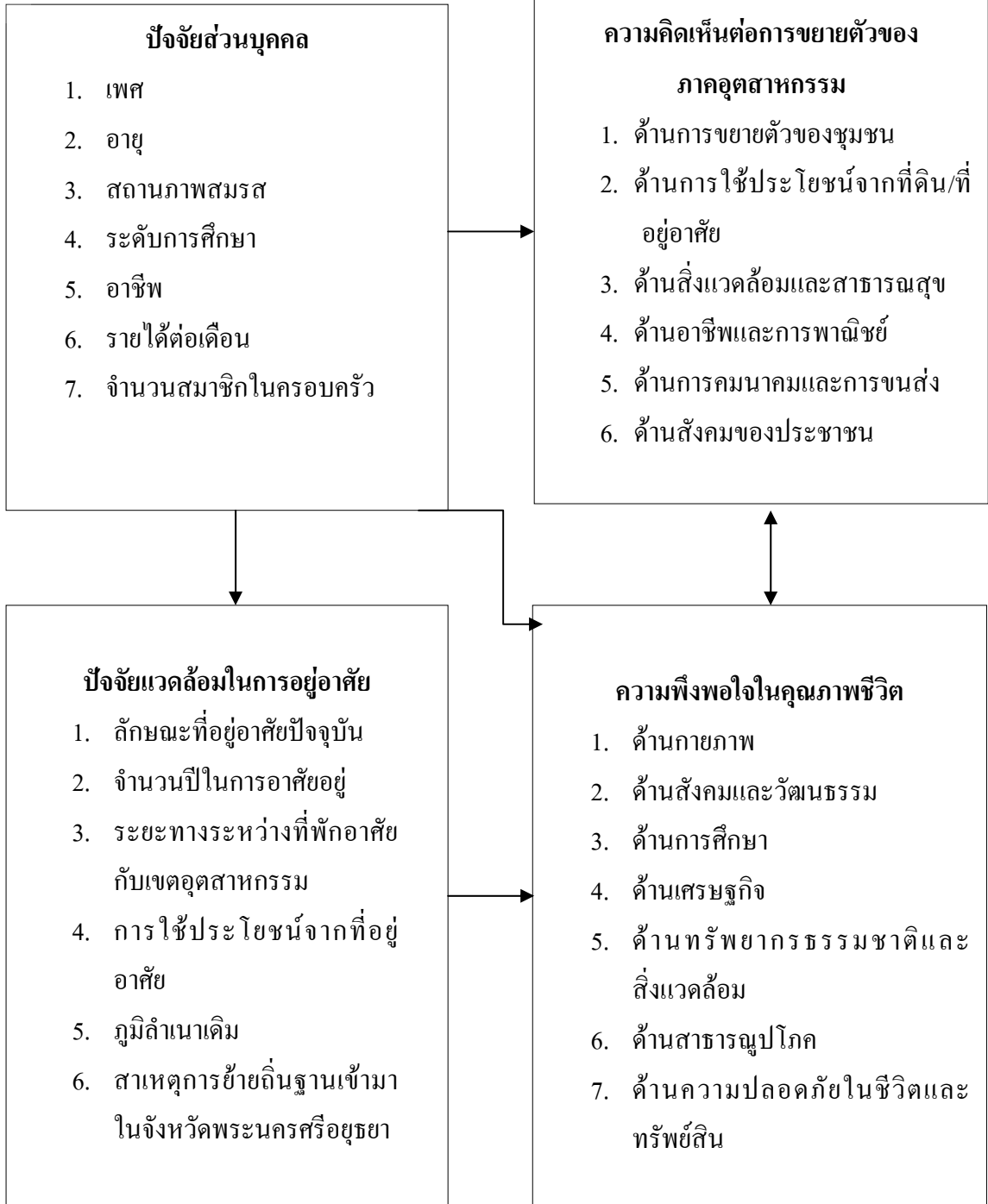
การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมที่มีผลต่อความพึงใจของประชาชน สามารถสรุปแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ตัวแปรต้น หรือตัวแปรอิสระ (Independent) และ ตัวแปรตาม (Dependent) ซึ่งสามารถแสดงเป็นภาพของกรอบแนวคิดการวิจัยในครั้งนี้ ดังภาพประกอบ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁴

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁵

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีปัจจัยบุคคลที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีปัจจัยแวดล้อมในการอยู่อาศัยแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน
4. ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนมีความสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมในการอยู่อาศัย
5. ความคิดเห็นของประชาชนต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของประชาชน รอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนคือประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 219,819 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้คำนวณโดยใช้สูตรทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ได้จำนวน 400 คน
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย
 - 2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่
 - 2.1.1.1 เพศ
 - 2.1.1.2 อายุ
 - 2.1.1.3 สถานภาพสมรส
 - 2.1.1.4 ระดับการศึกษา
 - 2.1.1.5 อาชีพ
 - 2.1.1.6 รายได้ต่อเดือน
 - 2.1.1.7 จำนวนสมาชิกในครอบครัว
 - 2.1.2 ปัจจัยแวดล้อมในการอยู่อาศัย
 - 2.1.2.1 ลักษณะที่อยู่อาศัยปัจจุบัน
 - 2.1.2.2 จำนวนปีในการอาศัยอยู่
 - 2.1.2.3 ระยะทางระหว่างที่พักอาศัยกับเขตอุตสาหกรรม
 - 2.1.2.4 การใช้ประโยชน์จากที่อยู่อาศัย
 - 2.1.2.5 ภูมิลำเนาเดิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁶

2.1.2.6 สาเหตุการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

2.2.1 ความคิดเห็นต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม

2.2.1.1 ด้านการขยายตัวของชุมชน

2.2.1.2 ด้านการใช้ประโยชน์จากที่ดิน/ที่อยู่อาศัย

2.2.1.3 ด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข

2.2.1.4 ด้านอาชีพและการพาณิชย์

2.2.1.5 ด้านการคมนาคมและการขนส่ง

2.2.1.6 ด้านสังคมของประชาชน

2.2.2 ความพึงพอใจในคุณภาพชีวิต

2.2.2.1 ด้านกายภาพ

2.2.2.2 ด้านสังคมและวัฒนธรรม

2.2.2.3 ด้านการศึกษา

2.2.2.4 ด้านเศรษฐกิจ

2.2.2.5 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2.2.6 ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่บริเวณรอบนิคมอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4. ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน สิงหาคมถึง

พฤศจิกายน พ.ศ. 2552

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงความคิดเห็นของของประชาชนต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมบริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านด้านการขยายตัวของชุมชน ด้านการใช้ประโยชน์จากที่ดิน/ที่อยู่อาศัย ด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข ด้านอาชีพและการพาณิชย์ ด้านการคมนาคมและการขนส่ง ด้านสังคมของประชาชน

2. ได้ทราบผลของความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของประชาชนบริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านด้านกายภาพ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านสาธารณสุขปลอดภัย ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

7

3. ได้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยแวดล้อมในการอยู่อาศัย
4. ได้ทราบถึงผลของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนกับปัจจัยแวดล้อมในการอยู่อาศัย และทราบถึงผลของความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม กับความพึงพอใจในคุณภาพชีวิตของประชาชนบริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการนำเสนอเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา เพื่อให้การปฏิบัติงานของภาคอุตสาหกรรม บริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน หมายถึง ลักษณะส่วนตัวของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนและจำนวนสมาชิกในครอบครัว

ปัจจัยแวดล้อมในการอยู่อาศัย หมายถึง ปัจจัยแวดล้อมในการอยู่อาศัยของประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่สภาพของลักษณะที่อยู่ประโยชน์จากที่อยู่อาศัย ภูมิลำเนาเดิมก่อนที่จะทำการย้ายมาอยู่สถานที่แห่งนี้และสาเหตุการย้ายถิ่นฐานเข้ามาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมในสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อาศัย จำนวนปีในการอาศัยอยู่ ระยะทางระหว่างที่พักอาศัยกับเขตอุตสาหกรรม การใช้ที่มีผลต่อประชาชนบริเวณรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การขยายตัวของชุมชน หมายถึงประชาชน โดยรอบข้างอุตสาหกรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะมีจำนวนประชาชนในพื้นที่ที่อาศัยอยู่เพิ่มขึ้น มีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาของประชากรมีปริมาณเพิ่มขึ้น มีที่อยู่อาศัยเข้ามาใกล้อุตสาหกรรมมากขึ้น ชุมชนเริ่มเป็นชุมชนแออัด

ความคิดเห็นต่อการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรม หมายถึง ความคิดเห็นของประชาชนรอบสวนอุตสาหกรรมโรจนะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการขยายตัวของชุมชน ด้านการใช้ประโยชน์จากที่ดิน/ที่อยู่อาศัย ด้านสิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข ด้านอาชีพและการพาณิชย์ ด้านการคมนาคมและการขนส่ง ด้านสังคมของประชาชน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁸

ที่ดิน หมายถึง เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงอยู่ของสิ่งมีชีวิต เช่น ใช้ในการพักอาศัย ทำการเกษตร อุตสาหกรรม

ที่อยู่อาศัย หมายถึง อาคารที่พักอาศัยที่ก่อสร้างโดยหน่วยงานเอกชน ในรูปของโครงการบ้านจัดสรร ประกอบด้วย บ้านเดี่ยว ทาวน์เฮ้าส์ บ้านแฝด อาคารชุด และอาคารพาณิชย์

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่โดยรอบตัวเราทั้งสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นสสารและพลังงาน ได้แก่ธรรมชาติที่อยู่ล้อมรอบตัวเรา คือ ดิน น้ำ อากาศ ไฟ ภูเขา และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้าน โรงงาน อุตสาหกรรม รถยนต์ เครื่องบิน

สาธารณสุข หมายถึง ศาสตร์และศิลปะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและจัดการสุขภาพทั้งปวงของชุมชนโดยอิงตามการวิเคราะห์ด้านสุขภาพของประชากร

อาชีพ หมายถึง การกระทำที่เป็นประโยชน์ ไม่เบียดเบียน การทำหน้าที่ การทำมาหากินเลี้ยงชีพโดยสุจริตก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้ เป็นที่ยอมรับของสังคม

การคมนาคมขนส่ง หมายถึง การไปมาติดต่อกันระหว่างท้องถิ่นต่าง ๆ เริ่มจากระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศการคมนาคมขนส่งมี 3 ประเภท

1. การคมนาคมทางบก ได้แก่ ทางรถไฟ และทางรถยนต์
2. การคมนาคมทางน้ำ ได้แก่ ทางแม่น้ำลำคลอง และชายฝั่งทะเล
3. การคมนาคมทางอากาศ ได้แก่ ทางเครื่องบินทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ

สังคม หมายถึง สังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน ณ ที่เดียวกัน ในเวลาเดียวกัน มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และยึดถือจารีตประเพณีเดียวกัน มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานแล้ว

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมของบุคคลต้องมีสภาพแวดล้อมที่บริสุทธิ์ สะอาดและเป็นระเบียบ ปราศจากมลภาวะในด้านน้ำ อากาศ และเสียง มีทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และการคมนาคมที่สะดวก

คุณภาพชีวิต หมายถึง ชีวิตของบุคคลที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นภาระและไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่สังคม เป็นชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสามารถดำรงชีวิตที่ชอบธรรมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม และค่านิยมสังคม ตลอดจนแสวงหาสิ่งที่ตนปรารถนาให้ได้มาอย่างถูกต้องภายใต้เครื่องมือและทรัพยากรที่มีอยู่ คุณภาพชีวิตแบ่งเป็น 3 ประการ คือ

1. ทางด้านร่างกาย คือ บุคคลจะต้องมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ อันเป็นผลตอบสนองมาจากปัจจัยพื้นฐานฯ

2. ทางด้านจิตใจ คือ บุคคลจะต้องมีสถานะจิตใจที่สมบูรณ์ร่าเริงแจ่มใส ไม่วิตกกังวลมีความรู้สึกพึงพอใจในชีวิตตนเองครบถ้วน และสังคมสิ่งแวดล้อม มีความปลอดภัยในชีวิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา⁹

3. ทางด้านสังคม คือ บุคคลสามารถดำรงชีวิตภายใต้บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคมได้อย่างปกติสุขฯ (ศิริ ฮามสุโพธิ์ 2543 : 57)

การศึกษา หมายถึง คนให้มีความรู้ ความสามารถมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นมีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม

เศรษฐกิจ หมายถึง กิจกรรมของมนุษย์แต่ละคน และกิจกรรมของสังคมโดยรวมของมนุษย์ ที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้าและบริการ การแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายสินค้าและบริการ และการบริโภคสินค้าและบริการ กล่าวง่ายๆ เศรษฐกิจ ก็คือ กิจกรรมที่เลี้ยงชีวิตของมนุษย์ตามที่มนุษย์ต้องการ เลี้ยงให้ชีวิตดีขึ้น

ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นหรือมีอยู่เองตามธรรมชาติ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ได้ ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ แร่ธาตุ

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หมายถึง สภาพหรือสภาวะที่แสดงถึงการเตรียมการและการดำเนินการเพื่อป้องกันภัย อันตราย จากการปฏิบัติงานหรือการกระทำต่างๆ